

1973

Látogatóban Csenki Imrénél*

Tavaly ünnepelte 60. születésnapját. Gazdag, sokrétű zenei munkássága országszerte ismeretes. Másfél évtizedig volt az Állami Népi Együttes énekkarának karnagya, művészeti vezetője. Azt megelőzően, a „boldog amatőr korszakban” – ahogyan maga nevezi – Mezőtúron és Debrecenben működött középiskolai énektanárként és karvezetőként. Különösen a felszabadulás utáni időben végzett úttörő munkát a Hajdúság fővárosában, amikor megszervezte a Kollégiumi kórust. Ez az ifjúsági vegyeskar Kodály legnagyobb kompozíciójával szerzett magának elismerést, hallgatóságának pedig – a korabeli újságcikkek, kritikák tanúsága szerint – sok-sok örömet, élményt.

Ezek az eredmények hívták föl Csenki Imre személyére és munkájára a felelős vezetők figyelmét, mely a Népi Együttes kórusvezetői megbízatásához juttatta.

– Nálunk ez a fogalom: népi együttes akkoriban, 1950 táján még nem volt ismeretes. Nem tudtuk, hogy három részből áll, ének-, zene- és tánckarból. A szokatlan feladat miatt is meg hogy Debrecenhez kötött sok minden, húzódoztam egy kicsit az új munkakörtől. Végül aztán megszerettem, mert kitűnő hanganyagú kórust sikerült összeverbuválni.

A nagy vizsgára, a bemutatkozásra 1951. április 4-én az Operaházban került sor. Nagy meglepetést keltett a szereplésünk! Azért is, mert volt egy irányzat, hogy – a Pjatnyickij együttes mintájára – vezénylés nélkül énekeljen a kórus. Én megtanítottam a Mátrai képeket és Bárdos Magos a rutafa című darabját, bár az volt a véleményem, hogy az ilyen polifonikus műveket nem lehet így jól énekelni, szükség van a karnagyra. Nos, a kórus kiválóan működött vezénylés nélkül is! Révai József, a művelődési miniszter meglepetten mondta: – Nem így gondoltam, ez félelmetes volt!

Ezen a hangversenyen mutattuk be a Kállai kettőst is!

– Szerettünk volna – folytatja beszámolóját Csenki Imre – Kodálytól előadni valamit, amelyben a teljes együttes közreműködik. Mivel nem volt ilyen mű, elmentem Kodály tanár úrhoz. Kérésemre azt válaszolta, hogy: – Hát, ha majd eszembe jut valami, akkor írok! (Ezt egyébként ő sokszor mondta, ha konkrét kéréssel mentek hozzá.) – Egyet tudnék, tette hozzá némi gondolkodás után, a Kállai kettőst... Ezt én már egyszer megcsináltam. Meg is jelent a Pesti Hírlap vasárnapi mellékletében. Nem ismeri?

* Petőfi Népe, 1973. 05. 27., 5. o.

Rövidesen elkészült a kompozíció. Amikor elvittem megmutatni a minisztériumba, mindenki lelkesedett, hogy egy újabb Kodály-mű kerül nyilvánosságra. Azért is örültek, mert akkor már évek óta nem volt Kodály-bemutató. meg mindentől függetlenül is nagy esemény volt egy újabb Kodály-alkotás.

– Kedves emlékem, hogy később egy alkalommal Luganóban vezényeltem a Kállai kettőst. Az ottani rádió együttesében nem volt cimbalmos, ezért Zürichből hívtak meg egy évek óta külföldön élő cigánymuzsikust. Amikor megnézte a szólamát, akkor megkérdezte. hogy játszhat-e inkább mást, azt, amit ő gondol. Nem engedtem persze, hiszen Kodály mégiscsak tudta, hogy mit akart írni, legföljebb szokatlan volt a cigányzenekari közhelyeket ismerő, játszó embernek. Amikor elmeséltem az esetet a Tanár úrnak, jót derült rajta...

– A Népi Együtteshez egyébként sok új magyar folklór ihletésű mű bemutatása fűződik, de mi mutattuk be Szervánszky Petőfi-kórusait is és Kodály Zoltán Békesség óhajtás című művét.

– *Csenki Imrét nemcsak kórusvezetőként ismerik országszerte és külföldön is. hanem több kompozíciója elhangzott hangversenyeken, rádióban, sőt A bajusz című – Arany költeménye nyomán készült – operáját is előadták 1959-ben Debrecenben. Most milyen munkával foglalkozik?*

– Egy kicsit messzebről kell kezdenem: én zongoristának indultam, aztán az iskolai zenekarban játszottam különböző hangszeren: később kórusban énekeltem, majd karmesterkedtem. A komponáláshoz a népdalgyűjtés (főleg cigánydalokat gyűjtöttem), a Népi Együttes műsorszükséglete, s nem utolsósorban a belső kényszer vezetett el.

Ami muzsikát írok, az szükségszerűen „konzervatív”, hisz főként népzenei anyaggal dolgozom. azon alapulnak műveim. Most befejezett operám is ebbe a kategóriába tartozik. Puskin „Cigányok” című elbeszélő költeménye alapján írta a szöveggönyvet Szabó Miklós, az ismert operaénekes és zenei műfordító. Nagy örömömre a közeli jövőben, július 4-én a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon közönség elé kerül a darab.

Amilyen nagy öröm volt számomra annak idején karnagyi munkám elismerése Kodály Zoltán szájából és írásban is, egy ajánlásban, olyan nagy öröm most, hogy operám elkészült és színpadra kerül.